

спроможні сформувати конструктивні висновки та пропозиції в результаті проведення автоматизованої обробки фінансових даних, адже текстові шаблони програмних продуктів не замінять інтелектуальні можливості людини.

Література

1. *Гужва В. М.* Інформаційні системи і технології на підприємства: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2001. — 400 с.
2. *Івахненко С. В.* Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: Навч. посіб. — К.: Знання-Прес, 2003. — 349 с.
3. *Сопко В. В., Завгородній В. Г.* Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. — К.: КНЕУ, 2001. — 420 с.
4. *Шквір В. Д.* та ін. Інформаційні системи і технології в обліку: Навч. Посібник. — Львів: В-во Національного університету «Львівська політехніка», 2003. — 268 с.

Я. Д. Крупка, д-р екон. наук,
професор кафедри обліку у виробничій сфері
В. В. Муравський, аспірант кафедри обліку у виробничій сфері,
Тернопільський національний економічний університет

ПРО ФУНКЦІЇ БУХГАЛТЕРА В УМОВАХ ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

It gives the author's point of view on application the information technology on accounting system. Possibility of complete automation of account is explored in article. The author describes the place and role of accountant in complete automation accounting system.

В сучасних умовах обліковий працівник відіграє важливу роль в управлінні підприємством. Він забезпечує управління необхідною інформацією, створює умови для прогнозування майбутнього розвитку суб'єкта господарювання. Управлінський облік, який спрямований на обробку прогностичної облікової інформації, необхідної для прийняття стратегічних управлінських рішень, вкрай важко піддається формалізованому опису, оскільки ґрунтуються на суб'єктивізмі працівників, які працюють з обліковою інформацією. Саме бухгалтер є носієм суб'єктивних гносеологічних особливостей людини, таких як мораль, досвід, традиції, які є надзвичайно складними з погляду моделювання та формалізації, а значить не піддаються автоматизації.

Таку тенденцію підтверджують дослідження, які були проведені у Великобританії ще у 1998 році серед представників СІМА (Привілейованого інституту управлінських бухгалтерів і роботодавців). Результати цих досліджень демонструють, що сформовані раніше професійні функції бухгалтерів у даний час значною мірою автоматизовані. Пріоритетними з плином часу, на думку респондентів опитування, стають такі функції, як проектування інформаційних систем, керування людьми, розробка стратегічних фінансових планів, а від бухгалтерів вимагаються високі знання у галузі інформаційних технологій та вміння інтерпретації облікових даних, особливо стратегічного характеру [1, с. 7].

Проте використання новітніх інформаційних технологій не звільняє бухгалтера від ведення управлінського та фінансового обліку. Тому думки про повне вилучення працівників із облікового процесу не варто вважати апіорним, а таким, що потребує глибшого дослідження ролі та функцій бухгалтера у повністю автоматизованій системі обліку. Необхідність розгляду процесів повної автоматизації обліку зумовлені розширенням впливу науково-технічної революції на всі сфери господарської діяльності та формуванням інформаційного суспільства.

Затрати на ведення обліку не повинні перевищувати економічний ефект від використання облікової інформації, а бажання отримати найбільш детальну інформацію не завжди означає мати якісні облікові дані. Саме традиційний підхід до документування не дозволяє зафіксувати усю доступну інформацію і, як наслідок, призводить до додаткових витрат на повторне здійснення первинного обліку. Повністю автоматизований збір та реєстрація обліково-економічної інформації дозволяє уникнути згаданого моменту, оскільки фіксування значної частини первинної інформації відбувається у безпаперовій формі, що позбавляє необхідності облікових працівників брати участь у процесі реєстрації облікової інформації шляхом документування.

Відмову від первинного документування слід розглядати як складову електронного документообігу, де немає необхідності демонструвати в паперовому чи електронному вигляді облікову інформацію управлінському й обліковому персоналу. В рамках внутрішньомашинного передавання інформації від моменту її автоматичного збору до процесу здійснення управлінських дій без участі працівників електронний документ вважається інформаційним потоком, який непридатний для сприйняття людиною. Документування при повністю автоматизованій системі обліку відбувається на етапі формування підсумкової інформації шля-

хом відтворення інформації як сукупності традиційних реквізитів документа з бази облікових даних. В той же час можна лише говорити про практичну реорганізацію процесу створення та подання первинного документа в умовах застосування інформаційних технологій шляхом здійснення первинного обліку без участі бухгалтерів. Яким би чином носій облікової інформації не називати, наприклад, інформаційний потік, файл, масив інформації, машинний код і т.д., він завжди з позиції методології обліку буде вважатися документом.

До уваги необхідно прийняти зауваження Я.В. Соколова щодо технічних аспектів розвитку системи обліку [2, с. 372—381]. Він вважав помилковою думку, що в умовах автоматизації (в т. ч. повної автоматизації) облікової системи перестає існувати поняття форми ведення обліку як певного порядку заповнення й сукупності реєстрів та послідовності здійснення методичних прийомів обліку. Звичайно, вплив інформаційних технологій на збір, реєстрацію, оброблення, передавання та представлення облікових даних начебто обгрунтовує думку про трансформацію традиційного поняття форми обліку в роботу технічних пристроїв. А це зумовлює твердження, що процеси, які здійснюються машинами, цікавлять перш за все інженера, а не бухгалтера.

Проте, на думку Я. В. Соколова, необхідно розділяти технічний пристрій та інформаційну програму, як певний алгоритм опрацювання інформації. І якщо технічний аспект не цікавить бухгалтера, то алгоритм обробки облікової інформації за допомогою інформаційних технологій має бути розробленим та підтриманим саме обліковим працівником. Форма обліку в такому випадку не зникає під впливом виключення людини з облікового процесу, а трансформується у сукупність послідовних операцій з обробки облікових даних від первинної до звітної інформації з використанням інформаційних технологій. Мати деталізовану та оперативну інформацію без визначення її доцільності означає сприяти гіпертрофованому розвитку інформаційних технологій в обліку. А тому завданням бухгалтера у повністю автоматизованій системі обліку стає визначення, в якому напрямку має відбуватися генезис облікової системи, яка мета й цілі ставляться перед обліковою системою, яким чином і для чого буде використовуватися зібрана та надана обліком інформація.

Система обліку постійно перебуває під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників, в необхідності своєчасної реакції на які і полягає динамізм облікових процесів. Посередником в адаптаційних процесах облікової системи виступає бухгалтер. Особли-

во доречно щодо цього питання висловилося Л.М. Кіндрацька. На її думку, «неможливо винести емоції від ознайомлення зі змістом нових законодавчо-нормативних актів з методик обліку на екран комп'ютера, спочатку ці емоції проходять через душу бухгалтера... а вже тоді вводяться ним до автоматизованої бази даних» [3, с. 33]. Усі економіко-соціальні системи, в тому числі й облікова потребують обґрунтування, організації, моніторингу, удосконалення й контролю роботи з боку людини.

Основним завданням бухгалтерів стає постановка завдання перед розробниками інформаційних технологій, визначення напрямів облікової роботи, вмиле управління та актуалізація системи обліку у відповідності до змін законодавства, здійснення контролю за ефективністю автоматизованого обліку. Перспективним в плані облікової діяльності стає також стратегічний напрям обліку, що потребує крім чисто облікових глибоких економічних знань, вміння передбачати розвиток підприємства, використовуючи для цього новітні інформаційні технології. Отже, сучасному бухгалтеру необхідні глибокі знання з інформаційних технологій та вміння здійснювати аналітичну інтерпретацію облікової інформації стратегічного характеру.

Література

1. *Яковлев Ю. П.* Контролінг на базі інформаційних технологій. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 318 с.
2. *Соколов Я. В.* Очерки по истории бухгалтерского учета. — М.: Финансы и статистика, 1991. — 400 с.
3. *Кіндрацька Л.* Теорія бухгалтерського обліку: сучасні реалії оновлення // Бухгалтерський облік і аудит. — 2008. — № 12. — С. 30—33.

Б. В. Кудрицький, канд. екон. наук, старший викладач,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ДОСВІД ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ БАКАЛАВРІВ З АУДИТУ

*Experience and ways of improving efficiency of teaching information
technology to training Bachelor of Accounting and Auditing*

Одним з найважливіших стратегічних завдань на сьогоднішньому етапі розвитку Вищої освіти є забезпечення якості підго-